

Republika e Kosovës • Republika Kosovo • Republic of Kosovo
Institucioni i Avokatit të Popullit • Institucija Ombudsmena • Ombudsperson Institution

IZVEŠTAJ SA PREPORUKAMA

Ž. br. 235/2017

Fran Marniku

U vezi sa dužinom sudskog postupka u rešavanju predmeta AC. br. 724/2014 pred
Apelacionim sudom

Za: G. Hasan Shala, predsednik
Apelacioni sud u Prištini

Priština, dana 17. jula 2018. god.

Cilj izveštaja

1. Cilj ovog izveštaja je da se skrene pažnja Apelacionom sudu, u vezi potrebe preduzimanja odgovarajućih radnji za razmatranje i odlučivanje u predmetu AC.nr.724/2014 bez daljih odlaganja.
2. Ovaj izveštaj je zasnovan na pojedinačnoj žalbi g. Fran Marniku (u daljem tekstu *žalilac*) i zasniva se na činjenicama i dokazima *žalioca*, kao i na spisima predmeta kojima raspolaže Institucija Ombudsmana (IO), u vezi dužine trajanja sudskog postupka za rešavanje pravnog pitanja, koje se odnosi na imovinski spor.
3. Predmet prvenstveno je pokrenut od strane žalioca, tužbom podnetom dana 13 jula 2011. godine pred Osnovnim sudom u Peći. Kasnije tužena strana je dana 3 februara 2014. godine, podnela žalbu pred ASP. Podnosilac žalbe 7 godina čeka od suda odluku o predmetu koji još nije konačno rešen.

Pravni osnov

4. Prema članu 135, stav. 3 Ustava: *“Ombudsman ima pravo da vrši preporuke i predlaže mere, onda kada primeti kršenje prava i sloboda ljudi od strane organa javne administracije i ostalih državnih organa.”*
5. Isto tako, Zakon br. 05/L-019 o Ombudsmanu, član 16, stav 8, propisuje da: *“Ombudsman može dati opšte preporuke za funkcionisanje pravosudnog sistema. Ombudsman neće se umešati u slučajeve i drugim pravnim procedurama koja se odvijaju pred sudovima, osim slučaja kada postoji odugovlačenjem procedura.”*

Sažetak činjenica

Činjenice, dokazi i informacije kojima raspolaže Institucija Ombudsmana (u daljem tekstu IO) mogu se sažeti, kao u nastavku:

6. Dana 13. jula 2011. godine, podnosilac žalbe je podneo tužbu Osnovnom sudu u Peći protiv tuženog N.M. radi utvrđivanja prava svojine.
7. Dana 27. novembra 2013. godine, Osnovni sud u Peći doneo je presudu C.br.168/2011, prema kojoj se usvaja zahtev podnosioca žalbe u potpunosti i potvrđuje se pravo vlasništva nad zajedničkom imovinom kupljenom po kupoprodajnom ugovoru Vr.nr.2025 od 03.12.2002. godine i tuženi N.M. obavezuje se da plati sudsku taksu za izdavanje ove presude u iznosu od 50 evra, u roku od 15 dana od dana kada je presuda postala pravosnažna.
8. Dana 3 februara 2014. godine, N.M. podneo je žalbu pred Apelacionim sudom, i predmet dobija znak AC.br.724/2014, protiv Presude C.br.168/2011, od 27. novembra 2013. Godine
9. Dana 30. marta 2017. godine, podnosilac žalbe je podneo žalbu Instituciji Ombudsmana protiv Apelacionog suda u vezi sa dužinom sudskog postupka u rešavanju predmeta AC.nr. 724/2014.

10. Dana 19. maja 2017. godine, Ombudsman je poslao pismo Apelacionom sudu i tražio informacije o radnjama koje je sud preuzeo ili planira preduzeti radi razmatranja predmeta koji je podnet od strane podnosioca žalbe.
11. Dana 16. juna 2017. godine, Ombudsman je dobio odgovor od Apelacionog suda prema kojem je *"ovaj predmet došao u ovaj sud 3. marta 2014. godine i dat je na postupanje I čeka da se reši po redosledu."*
12. Dana 17. januara 2017. godine, predstavnik IO se sastao sa jednim službenikom Apelacionog suda u vezi ovog predmeta, koji je tvrdio da predmet još čeka da se reši po redosledu.

Pravni instrumenti primenjivi u Republici Kosovo

13. Ustav Republike Kosovo u članu 21, navodi: *"Republika Kosovo štiti i garantuje ljudska prava i osnovne slobode, [...]."*
14. Pravo na pravično i nepristrasno suđenje, predviđeno je članom 31.1. Ustava: *"Svatom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih."*, dok u stavu 2 propisuje se: *"Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda."*
15. Dok član 32. Ustava propisuje: *"Svako lice ima pravo da koristi pravna sredstva na sudske i administrativne odluke, koje uskraćuju njena/njegova prava ili interese, na zakonom propisan način."*
16. Takođe Sudska Zaštita Prava, u članu 54, Ustava propisuje: *"Svako ima pravo na sudsku zaštitu u slučaju kršenja ili uskraćivanja nekog prava koje je garantovano ovim Ustavom, kao i pravo na efikasne pravne mere ukoliko se utvrdi da je pravo prekršeno."*
17. Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (EKLJP) je pravni dokument direktno primenjiv Ustavom Republike Kosovo i ima premoć u slučaju sukoba, nad svim zakonskim odredbama i ostalim aktima javnih institucija.¹ Član 6. EKLJP propisuje da: *"Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku"*
18. Zakon o sudovima, br. 03/L-199, član 7, stav 2, propisuje: *"Svako lice ima ravnopravan pristup sudovima i nikome se ne uskraćuje pravo na pravedno suđenje u skladu sa redovnim zakonskim postupkom ili pravo na jednaku zakonsku zaštitu. Svako fizičko i pravno lice ima pravo na pravedno suđenje i unutar razumnog vremenskog roka."*

¹ Kushtetuta e Republikës së Kosovës, neni 22

19. Dok u članu 7. stav 5, Zakona o sudovima br. 03/L-199 propisano je da: “*Svi sudovi treba da funkcionišu na brz i efikasan način kako bi obezbedili brzo rešavanje predmeta.*”
20. Zakon br. 03/L-006 o parničnom postupku (ZPP), u članu 10, stav 1 specifikuje: “*Dužnost suda je da nastoji da se postupak vodi bez odugovlačenja i sa što manje troškova, kao i da onemogući svaku zloupotrebu proceduralnih prava koja po ovom zakonu pripadaju strankama.*”
21. Dog član 441, stav.1, izričito propisuje: “*Ročište o glavnom pretresu stvari ne može da se odloži na neodređeno vreme.*” Stav 2 istog člana definiše takođe: “*Glavno ročište ne može se odložiti više od trideset (30) dana, [...]*”.

Pravna analiza:

22. Žalilac tvrdi da je u njegovom slučaju sudstvo nije uspeo da obezbedi pravilno i pravično suđenje u razumnom vremenskom roku i pravo na delotvorne pravne lekove predviđene članovima 31. i 54. Ustava Republike Kosovo, 6. stav 1. i član 13. Evropske konvencije o ljudskim pravima, kao i član 10. stav 1. ZPP, s obzirom na činjenicu da postupak u predmetu podnosioca žalbe traje više od 7 godina.
23. Ombudsperson podseća da je sud dužan da primeni sudski postupak bez ikakvog neopravdanog kašnjenja. Iz raspoloživih informacija žalilac svojim popustanjem/nepostupanjem nije doprineo kašnjenju postupka, a kašnjenje bez konačne odluke doprinelo je kršenju prava na sudsku zaštitu prema članu 54 Ustava Republike Kosova.
24. Ombudsman podseća da je sudska praksa ESLJP utvrdila da se dužina postupka normalno računa od vremena pokretanja sudskog postupaka (vidi između ostalog presudu *Moldovan i drugi protiv Rumunije* od 12. jula 2005. god. i presudu, *Sienkiewicz protiv Poljske* od 30. septembra 2003.) do vremena kada je slučaj završen i/ili je presuda izvršena (vidi presudu *Poitier protiv Francuske* od 8. novembra, 2005. godine). U predmetu podnosioca žalbe, sudski postupak je pokrenut 13. jula 2011. godine u Osnovnom sudu u Peći.
25. U mnogim slučajevima, Evropski sud za ljudska prava (ESLJP) istakao je da pravo stranke da se njegov slučaj reši u razumnom roku, predstavlja ključni element prava na pravično i nepristrasno suđenje.
26. Takođe, Ombudsman primećuje da, "razumnost" dužine trajanja postupka prema sudskoj praksi ESLJP treba da se proceni pozivajući se na sledeće kriterijume: složenost predmeta, ponašanje podnosioca predstavke i odgovarajućih organa, i čime je bio ugrožen žalilac u navedenom predmetu "(ESLJP [Veliko veće], *Frydlender protiv*

Francuske, predstavka broj 30 979/ 6 (2000), stav 43, pozivajući se na ESLJP [Veliko veće], *Comingersoll S.A. protiv Portugala*, predstavka br. 35382/97, stav 19 (2000), stav 19).

27. Stoga, polazeći od sudske prakse ESLJP, Ombudsman primećuje da proceduralno odlaganje za period od pokretanja tužbe 13. jula 2011. godine, do sada, 7 godina kasnije, predstavlja kršenje člana 6 EKLJP.
28. ESLJP u slučaju *Zimmerman i Steiner protiv Švajcarske*, rekao da jedan od faktora koji se treba uzeti u obzir je ponašanje nadležnih pravosudnih i administrativnih organa, i da je odgovornost suda da organizuje svoj rad tako da pojedinci budu informisani o toku i ishodu njihovih predmeta u razumnom roku. (Presuda *Zimmermann i Steiner protiv Švajcarske* od 13. jula 1983).
29. Prema praksi ESLJP (vidi *Poiss protiv Austrije*, § 50, *Bock protiv Nemačke*, § 35), izračunavanje vremena za postupanje u sudskom postupku počinje od trenutka podnošenja tužbe nadležnom sudu, a u konkretnom slučaju imajući u obzir okolnosti slučaja počinje da se izračunava od 13. jula 2011. godine, kada je tužitelj podneo tužbu Osnovnom sudu u Peći. Dana 3. Februara 2014. Godine, tužena strana je podnela žabu AS. Dakle, žalilac 7 godina čeka odluku od suda i do dana objavljivanja ovog izveštaja nije doneta konačna odluka u vezi s predmetom podnosioca žalbe.
30. U vezi sa tvrdnjama žalioaca zbog nedostatka efikasnih pravnih lekova u vezi razmatranja dužine postupka, Ombudsman primećuje da ESLJP u svojoj praksi ponovo ističe da zahtevi iz člana 13 i efekat ovog člana je da traži da se jedna odredba domaćeg pravnog sredstva bavi sa sadržajem "sporne žalbe", shodno Konvenciji, i da dopusti odgovarajuće olakšanje (vidi, npr presuda *Kaya protiv Turske*, 19. februara, 1998. godine). Bilo koje takvo sredstvo mora da bude efektivno kako u praksi, tako i u zakonu (vidi, na primer, presuda *Ilhan protiv Turske*, 27. juna, 2000. godine). U vezi žalbe o dužini postupka, Ombudsman podseća da "delotvorni pravni lekovi" u smislu člana 13 treba ili bi trebalo da budu u stanju da spreče navodno kršenje ili nastavak istog, ili da obezbede adekvatno poboljšanje za bilo kakvu povredu koja se već dogodila (vidi gore pomenutu presudu *Kudla protiv Poljske*, stav 158).
31. Prema tome, član 13 pruža alternativu, tako da je jedan pravni lek delotvoran, ako se može koristiti ili za ubrzanje donošenja odluke od strane sudova koji se bave predmetom ili da stranama pruže odgovarajuću adresu za kašnjenja koja su se već dogodila (vidi *Kudla ibid*, § 159: *Mifsud protiv Francuske* (GC), br.57220 / 00, § 17, ECHR 2002-VIII).
32. Ombudsman primećuje da član 13. EKLJP direktno odražava obavezu države da prvo svojim pravosudnim sistemom štiti ljudska prava putem svog pravnog sistema, postavljajući na taj način dodatnu garanciju pojedincu što bi osiguralo da on ili ona efektivno uživaju ta prava. Gledano iz te perspektive, pravo pojedinca na pravično suđenje u razumnom vremenskom roku biće manje delotvorno ukoliko ne postoji nijedna mogućnost da se prvo podnese žalba državnoj vlasti. Odredbe člana 13. pojačavaju one iz člana 6. (vidi napred pomenutu *Kudla* presudu). Zahtevi člana 13. podržavaju zahteve člana 6. (vidi, presudu *Kudla vs Polland*). Stoga, član 13 garantuje delotvoran pravni lek protiv pred domaćim organom zbog navodnog kršenja zahteva iz člana 6 da bi se predmet razmotrio u razumnom roku.

33. U pogledu primenjivosti člana 13, Ombudman podseća da je Evropski sudu za ljudska prava nekoliko puta naglasio da prekomerno kašnjenje u sprovođenju pravde u pogledu toga da stranka nema nikakav pravni lek, čini pretnju vladavini prava unutar domaćeg pravnog poretka (vidi npr. *Bottazzi protiv Italije* presuda od 28. jula 1999. i *Di Mauro protiv Italije* presuda od 28. jula 1999. god.). U slučaju žalioaca, predmet čeka da se reši pred Apelacionim sudom od 3. februara 2018 a nije održano nijedno ročište.

Zaključci Ombudsmana

34. Ombudsman, prema činjenicama, dokazima i raspoloživim informacijama, zaključuje da dužina postupka predmeta žalioaca u trajanju od sedam godina od strane sudova predstavlja kršenje prava na pravično suđenje i pravičan postupak u razumnom roku, pravo definisano i zaštićeno članom 31. Ustava Republike Kosovo i članom 6. EKLJP.

35. Takođe, Ombudsman zaključuje da je bilo kršenja prava na delotvoran pravni lek, pravo zaštićeno članom 32. Ustava Republike Kosovo i članom 13. EKLJP.

Ombudsman u saglasnosti sa članom 135, stav 3 Ustava Republike Kosovo, i člana 16, stav 8 Zakona br. 05/L-019 o Ombudsmanu, na osnovu gore navedene pravne analize, pozivajući se na gore navedene argumente, u cilju poboljšanja rada u pravosudnom sistemu Kosova:

PREPORUČUJE

Apelacionom sudu da preuzima sve odgovarajuće pravne radnje za razmatranje i odlučivanje u predmetu AC.nr.724/2014, bez daljeg odlaganja.

U skladu sa članom 132, stav 3 Ustava Republike Kosovo i člana 28 Zakona br. 05/L-019 o Ombudsmanu, ljubazno vas molim, da nas informišete o radnjama koje ćete preduzeti u vezi sa ovim pitanjem, u razumnom roku, ali ne više od **trideset (30) dana** od dana prijema ovog izveštaja.

S poštovanjem,

Hilmi Jashari
Ombudsman